

A kölcsönzési törvény létükben fenyegeti a könyvtárakat

Skaliczki Judit

A címben szereplő kijelentést olvashatjuk a Német Könyvtáros Egyesületek Szövetségének a szerzői joggal kapcsolatos kölcsönzési törvény ellen született memorandumában.

Ez a megállapítás nem túlzó. Egyre inkább és egyre több területen tapasztalható, hogy a gazdasági érdekek erősebbek a kulturális szféra érdekeinél, jóllehet mindkét terület szakemberei tudják, hogy ha rövid távon – s ez akár évtizedekben is mérhető – veszít a kultúra, hosszú távon a gazdaság is vesztes lesz.

A szerzői jog kérdéseivel az Európai Közösség az 1970-es évektől foglalkozott. 1988-ban jelent meg az ún. *Zöld könyv*, ami az EK országok számára adott átfogó szabályzatot, majd 1991-ben az EK Bizottság újabb irányelv-javaslatot fogadott el a szellemi tulajdon, a szerzői jogi jogszabályok és a bérleti, kölcsönzési jog kapcsolatáról. A kölcsönzési törvény arról rendelkezik, hogy a szerzői jogvédelem alá eső művek

kölcsönzésekor a könyvtár (fenntartó) – a szerzők vélt anyagi károsodásáért – szerzői jogdíjat köteles fizetni.

Ezt az elképzelést az EK tagországok könyvtárostársadalma és a többi európai ország könyvtárosai is egyértelműen elutasítják. A különböző országok könyvtárosainak tiltakozása sorából kiemelkedik a svédeké, akik országos akciót hirdettek a törvény bevezetése ellen – sikerrel. Az *IFLA Journal* 1993. 3. számában *Herald Müller* az IFLA Szerzői Jogi Bizottságának véleményét tolmácsolva leszögezi, hogy az Európai Közösség kultúra- és ezen belül könyvtárellenes.

Az alább következő írások egyike összeállítást tartalmaz néhány európai ország álláspontjáról a bérleti és kölcsönzési törvényről, a másik írásból pedig megismerhetik a német könyvtárosok érveit a törvénytervezet ellen. Ez utóbbi tiltakozás megerősíti azt a véleményt, hogy nem bizonyított az az állítás, mely szerint a könyvtári kölcsönzéssel a szerzői érdekek sérülnek. Sőt, sok esetben éppen a könyvtár a mű egyetlen vagy legnagyobb példányszámú vásárlója.

Magyarországon most készül a szerzői joggal kapcsolatos jogszabályok felülvizsgálata, módosítása. Csatlakoznunk kell a nemzetközi szerzői jogi egyezményekhez, de fel kell készülnünk érdekeink megvédésére; amennyiben a könyvtárakban a művek nem lesznek általánosan hozzáférhetőek, ez a társadalom általános kulturális színvonalának csökkenését eredményezheti, és ez mindenképpen visszahat – hátrányosan – a szerzői jogok tulajdonosaira is. Pontos érvrendszerral – az itt közölt írások erre adnak példát – kell felkészíteni a könyvtárfenntartókat és a könyvtárakat, hogy miért nem lehet elfogadni a racionalitás köntösébe bújtatott, kártékony, mindannyiunk kulturálódását veszélybe sodró intézkedéseket.